

ФІЛОСОФІЯ ТА ПОЛІТОЛОГІЯ В КОНТЕКСТІ СУЧАСНОЇ КУЛЬТУРИ

ISSN [2663-0265](#) (Print), ISSN [2663-0273](#) (Online)

Journal home page: <https://fip.dp.ua/index.php/FIP>

УДК 325+327.39

Марія Анатоліївна Міхейченко

Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара

пр. Гагаріна 72, Дніпро, Україна, 49000

E-mail: mikheichenko.mariia@gmail.com, ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-1536-1357>

Received 23 August 2019; revised 27 September 2019; accepted 18 October 2019

DOI: 10.15421/351922

**ПАР В СУЧАСНІЙ СИСТЕМІ МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИН
В ПІВДЕННІЙ АФРИЦІ**

Анотація.

Вивчаються особливості міжнародних відносин у Південній Африці. Розкриваються особливості розвитку ПАР як регіонального лідера. Наголошується на тому, що країна відіграє провідну роль в регіоні через сприятливе географічне положення і досить високий рівень економічного розвитку. Підкреслюється значення зовнішньої політики сучасної ПАР. Відзначається, що зовнішня політика ПАР здійснюється на трьох рівнях: регіональному, континентальному і глобальному. На першому з них республіка, маючи в своєму розпорядженні не тільки значним військово-політичним, але і найбільшим в Африці економічним потенціалом, може вважатися практично безальтернативним претендентом на лідерство. ПАР є локомотивом САДК і привертає трудові ресурси з усіх прикордонних країн, що не мають настільки розвиненої промисловості і не відрізняються настільки ж високим за регіональними мірками рівнем заробітної плати.

Наголошується, що Стратегія ПАР в рамках САДК будується на трьох китах: відновлення, зміцнення і збереження політичної єдності та згуртованості в рамках САДК.

З'ясовано, що роль ПАР полягає у поглибленні економічної інтеграції, і інтенсифікації розвитку регіональної інфраструктури. Доводиться, що ПАР взяла на себе провідну роль в регіоні для вирішення багатьох соціально-гуманітарних питань, особливо за допомогою економічної складової. Підтверджується, що Південна Африка також грає важливу роль з точки зору того, що вона є стартовим майданчиком для іноземних інвестицій в іншій частині Африки. Доводиться, що зовнішня політика ПАР в регіоні сприяла:

- створенню нових робочих місць;*
- модернізації існуючої, а також створення нової інфраструктури - в тому числі інвестиції в телекомунікації;*
- технологічного розвитку за рахунок поставки висококваліфікованих кадрів;*
- збільшенню податкових надходжень, а також збільшення споживчого вибору в приймаючих країнах;*
- створенню сприятливого бізнес клімату в південноафриканських країнах.*

Робиться висновок, що зовнішня політика ПАР в регіоні не завжди конструктивна по відношенню до інших південноафриканських країн. Південноафриканські корпорації домінують і це призводить до монополії і гегемонії ПАР. Економічна і політична міць Південної Африки на Півдні континенту є незаперечною. Політична нестабільність визначається як чинник послаблення лідерських позицій ПАР в регіоні.

Ключові слова: ПАР, САДК, Південна Африка, система міжнародних відносин, регіональний лідер, зовнішня політика, інвестиції, інтеграція.

Mariia Mikheichenko

Oles Honchar Dnipro National University

Gagarina Ave., 72, Dnipro, Ukraine, 49000

Email: mikheichenko.mariia@gmail.com, ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-1536-1357>

**Republic of South Africa in Contemporary International Relations System
in South Africa**

Abstract.

The features of international relations in South Africa are studied. The features of the development of South Africa as a regional leader are revealed. It is emphasized that the country plays a leading role in the

region because of its favorable geographical location and sufficiently high level of economic development. The importance of foreign policy of modern South Africa is emphasized. It is noted that South Africa's foreign policy is implemented at three levels: regional, continental and global. In the first of these, the republic, having not only significant military-political but also Africa's largest economic potential, can be considered as almost an alternative candidate for leadership. South Africa is SADC locomotive and attracts labor resources from all border countries that do not have such a developed industry and do not differ in the level of wages as high as regionally.

It is noted that South Africa's SADC strategy is based on three points: restoring, strengthening and maintaining political unity and cohesion within the SADC.

It is revealed that the role of South Africa is to deepen economic integration and intensify the development of regional infrastructure. It is proven that South Africa has taken a leading role in the region to address many social and humanitarian issues, especially through the economic component. It is confirmed that South Africa also plays an important role in that it is a launching pad for foreign investment in another part of Africa. It is proved that South Africa's foreign policy in the region contributed to:

- creation of new jobs;
- modernization of existing and creation of new infrastructure - including investments in telecommunications;
- technological development through the supply of highly qualified personnel;
- increasing tax revenues, as well as increasing consumer choice in host countries;
- the creation of a favorable business climate in South African countries.

It is concluded that South Africa's foreign policy in the region is not always constructive with respect to other South African countries. South African companies dominate and this leads to South Africa's monopoly and hegemony. The economic and political power of South Africa in the south of the continent is indisputable. Political instability is defined as a factor in the weakening of South Africa's leadership position in the region.

Keywords: South Africa, SADC, South Africa, international relations system, regional leader, foreign policy, investment, integration.

Мария Анатольевна Михейченко

Днепропетровский национальный университет имени Олеся Гончара

E-mail: mikheichenko.mariia@gmail.com, ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-1536-1357>

ЮАР в современной системе международных отношений в Южной Африке

Аннотация.

Изучаются особенности международных отношений в Южной Африке. Раскрываются особенности развития ЮАР как регионального лидера. Подчеркивается, что страна играет ведущую роль в регионе из-за благоприятного географического положения и достаточно высокий уровень экономического развития. Подчеркивается значение внешней политики современной ЮАР. Отмечается, что внешняя политика ЮАР осуществляется на трех уровнях: региональном, континентальном и глобальном. На первом из них республика, располагая не только значительным военно-политическим, но и крупнейшим в Африке экономическим потенциалом, может считаться практически безальтернативным претендентом на лидерство. ЮАР является локомотивом САДК и привлекает трудовые ресурсы из всех приграничных стран, не имеющих столь развитой промышленности, и не отличаются столь же высоким по региональным меркам уровнем заработной платы.

Отмечается, что стратегия ЮАР в рамках САДК строится на трех китах: восстановление, укрепление и сохранение политического единства и сплоченности в рамках САДК.

Выяснено, что роль ЮАР состоит в углублении экономической интеграции, и интенсификации развития региональной инфраструктуры. Доказывается, что ЮАР взяла на себя ведущую роль в регионе для решения многих социально-гуманитарным вопросам, особенно с помощью экономической составляющей. Подтверждается, что Южная Африка также играет важную роль с точки зрения того, что она является стартовой площадкой для иностранных инвестиций в другой части Африки. Доказывается, что внешняя политика ЮАР в регионе способствовала:

- созданию новых рабочих мест;
- модернизации существующей, а также создание новой инфраструктуры - в том числе инвестиции в телекоммуникации;
- технологического развития за счет поставки высококвалифицированных кадров;

- увеличению налоговых поступлений, а также увеличение потребительского выбора в принимающих странах;

- созданию благоприятного бизнес климата в южноафриканских странах.

Делается вывод, что внешняя политика ЮАР в регионе не всегда конструктивна по отношению к другим южноафриканским стран. Южноафриканские компании доминируют и это приводит к монополии и гегемонии ЮАР. Экономическая и политическая мощь Южной Африки на юге континента является неоспоримой. Политическая нестабильность определяется как фактор ослабления лидерских позиций ЮАР в регионе.

Ключевые слова: ЮАР, САДК, Южная Африка, система международных отношений, региональный лидер, внешняя политика, инвестиции, интеграция.

Постановка проблеми. Головними фундаментальними процесами, що визначили вектори і характер розвитку міжнародних відносин в останній чверті ХХ - початку ХХІ століть, стали інтернаціоналізація, інтеграція та глобалізація. Безсумнівно, на Африканському континенті відбуваються всі ці процеси і в політичній, в соціальній і в економічній сфері на регіональному і на субрегіональному рівні і світ приділяє особливу увагу до цих змін і тенденцій.

На сучасному етапі розвитку міжнародних відносин поряд з інтересом до аналізу загальних тенденцій, таких як проблема глобалізації в цілому, як і раніше актуальним і важливим залишається вивчення економіки і зовнішньополітичних зв'язків окремо взятих країн, визначення їх ролі та місця в міжнародних і регіональних економічних і політичних системах, через які вони взаємодіють з іншими країнами, беручи участь в житті світової спільноти. Особливий інтерес в даному плані представляють країни - «регіональні держави» - центри економічної сили і геополітичного впливу регіонального рівня. На Африканському континенті таким центром є Південно-Африканська Республіка (ПАР). Південно-Африканська Республіка є однією з найперспективніших і розвинених країн на Африканському континенті і вона грає важливу роль в Південній Африці.

Географічне положення, лідируюча роль в регіоні, досить високий рівень економічного розвитку, багатство природних ресурсів - все це важливі фактори, що визначають якісні характеристики зовнішньої політики і існуючих зовнішньополітичних відносин ПАР. Аналіз зовнішньополітичних зв'язків ПАР як регіо-

нального лідера особливо важливий і актуальний в контексті вельми значущих історичних змін останнього десятиліття ХХ століття і початку ХХІ століття.

Південно-Африканська Республіка бере активну участь в інтеграційних процесах не тільки на регіональному (в рамках САДК, Африканського союзу (АС) і т.п.), але і на міжрегіональному рівні (ІБСА), (БРІКС) і в числі двадцятки (Г20). До цього можна додати що ПАР виступає в багатьох міжнародних організаціях як лобіст інтересів Африканських країн зокрема Південно-Африканських держав. Вплив Південно-Африканської республіки на тенденції і напрямки розвитку в Південно-Африканському регіоні є значущим і важливим моментом.

Протягом досліджуваного періоду (з 1994 р по 2019 р.) на Півдні в цілому відбулися серйозні зміни: було ліквідовано режим апартеїду в ПАР, оновлено Співтовариство розвитку Півдня Африки (САДК), і так ставлення ПАР з іншими африканськими країнами змінилися і посилилися, що в свою чергу сприяло посиленню і зміцненню ролі ПАР на Півдні Африки.

Нарешті, слід зазначити, що останнім часом в світі спостерігається посилення уваги до Африки, в тому числі і з боку великих держав і компаній. У цьому сенсі розширення знань про економіку, можливості і політичних відносинах ПАР в регіоні є важливим для багатьох країн. З одного боку, Південно-Африканська Республіка є одним з найбільших постачальників сировини як для розвинених, так і країн, що розвиваються; з іншого боку, ця країна відіграє провідну роль в регіоні через сприятливе географічне положення і досить

високий рівень економічного розвитку. Всі ці важливі чинники, що визначають існуючі зовнішньоекономічні відносини ПАР, також представляють інтерес для дослідження.

Аналіз публікацій. Основу історіографічної бази складають роботи зарубіжних авторів виявилися доступними видання С. Мойо і Ч. Манеруке, Дж. Муніцчик. Інформаційну базу роботи доповнюють деякі документальні матеріали, прикладом яких є установчі документи окремих регіональних об'єднань та інші.

Постановка завдання.

ПАР є членом ООН і ряду її спеціалізованих установ, Африканського союзу, Руху неприєднання, МБРР, МВФ, СОТ, КОМЕСА (Загальний ринок Східної та Південної Африки), САДК (Співтовариство розвитку Півдня Африки), Африканського банку розвитку.

Зовнішня політика сучасної ПАР здійснюється на трьох рівнях: регіональному, континентальному і глобальному.

На першому з них республіка, маючи в своєму розпорядженні не тільки значним військово-політичним, але і найбільшим в Африці економічним потенціалом, може вважатися практично безальтернативним претендентом на лідерство. ПАР є локомотивом САДК і привертає трудові ресурси з усіх прикордонних країн, що не мають настільки розвиненої промисловості і не відрізняються настільки ж високим за регіональними мірками рівнем заробітної плати.

Виклад основного матеріалу. Південно-Африканська Республіка (ПАР) є державою в південній частині Африканського континенту. На півночі вона межує з Намібією, Ботсваною і Зімбабве, на північному сході - з Мозамбіком і Свазілендом. У середині території ПАР знаходиться держава-анклав Лесото. ПАР є унітарною державою, адміністративно складається з 9 провінцій.

Перші люди на території сучасної ПАР з'явилися дуже давно. «Біля витоків історії ПАР стоять бушмени, що населяли цю частину континенту більше 30 000 років тому, які займалися полюванням і збиранням» [1]. Це свідчить про те, що людина почала жити на території країни в глибоку давнину. У період з

300 по 500 рр. до н.е. з півдня прийшли банту, які асимілювалися з місцевим населенням. Існує небагато матеріальних свідчень тих часів, так як бушмени, банту і готтентоти практично не чинили впливу на навколишнє середовище.

Першими європейцями, які прибули на землю Південної Африки, стали мореплавці «Бартоломеу Діаш в 1487 році і Васко да Гама в 1497 році» [1]. Письмова історія ПАР розпочалася 6 квітня 1652 року, коли Ян ван Рібек від імені Голландської Ост-Індської Компанії висадилася на березі Столовою бухти і заснував перше поселення європейців на мисі Доброї Надії (нині Кейптаун). У XVII і XVIII століттях до голландським переселенцям приєднувалися французи, німці, ірландці та інші.

Жителі нового поселення намагалися торгувати з готтентотами, але відносини між ними не були дружніми. «Історія Південно-Африканської республіки складається з низки воєн за родючі землі і влада в регіоні» [1]; ці військові конфлікти отримали назву «Капські прикордонні війни» [2]. за володіння землею, між голландцями та місцевим населенням зулу. Після цих воєн південноафриканці втратили свій суверенітет і утворювалася нова нація - Африканери (afrikaners), вони відомі як бури (boeren) і нову мову - африкаанс (afrikaans). На африканських землях бури заснували республіку Трансвааль і Помаранчеве незалежна держава. Важливо відзначити, що після приходу європейців Південна Африка була залучена у світову торгівлю і політику, де стала грати важливу.

У 1867 році в Південній Африці в околицях Кімберлі були знайдені алмази, а в 1884 році в Трансваалі - родовища золота. Відкриття багатих родовищ алмазів (1867) і золота (1886) привело до економічного зростання, бурхливому притоку іммігрантів в бурські республіки. Ці відкриття докорінно змінили ситуацію і погіршили політичне становище в регіоні: і британці, і бури претендували на контроль над багатючими покладами ресурсів і конфлікт інтересів призвів до війни. У 1880-1881 роках відбулася перша, а в 1899-1902 роках - друга Англо-бурська війни. Тривала війна стала дуже непопулярною в Англії, що під-

штовхнуло уряд Британії до переговорів. 31 травня 1992 року воюючі сторони підписали мирний договір і Бури визнали владу Британської імперії. Після ліквідації в 1994 р режиму апартеїду і проведення виборів, в яких Нельсон Мандела здобув перемогу, ПАР вийшла з міжнародної ізоляції і повинна була прийняти нову концепцію зовнішньої політики - визначити її основні цілі та завдання, які, до теперішнього часу не зазнали істотних змін. На той момент діючий лідер АНК і новий президент «Нової Південної Африки» Нельсон Мандела сформулював концепцію зовнішньої політики в пост-апартеїдного Південній Африці наступним чином: «питання прав людини займають центральне місце в міжнародних відносинах» [2]. З 1994 року Південна Африка приділяла особливу увагу правам людини, миру і безпеці. На сучасному етапі основними напрямками зовнішньої політики ПАР є наступні:

- забезпечення національних інтересів і безпеки держави за допомогою його участі в міжнародних відносинах, виходячи з нерозривності зв'язків між внутрішньою і зовнішньою політикою держави;
- розвиток системи підготовки зовнішньополітичних кадрів для забезпечення державних пріоритетів в області зовнішньої політики;
- встановлення відносин з іншими державами, а також створення сприятливого іміджу ПАР в світі;
- розширення і диверсифікація торговельно-економічних відносин і залучення іноземних інвестицій;
- активний виступ на підтримку міжнародної спільноти у дотриманні прав людини і демократії;
- сприяння міжнародній безпеці і стабільності (включаючи запобігання міжнародної злочинності);
- підвищення пріоритету захисту інтересів і розвитку держав Африканського континенту;
- зміцнення відносин між країнами, що розвиваються, посилення авторитету в міжнародних організаціях і зміна відносин між країнами, що розвиваються і розвиненими

країнами [2].

Одним з головних зовнішньополітичних пріоритетів ПАР на сучасному етапі є розширення і зміцнення позицій країни на Африканському континенті. Політичне керівництво ПАР вважає Південноафриканський регіон головним і пріоритетним напрямком свого зовнішньополітичного курсу. Після 1994 ПАР важливо було налагодити контакти з країнами Півдня Африки і уникнути ізоляції в регіоні. На сучасному етапі ПАР активно бере участь в регіональних структурах Південної Африки, активно діє в рамках Співтовариства розвитку Півдня Африки (САДК), яке є основним регіональним об'єднанням. Більш детально ми розглянемо цю організацію в другому розділі, зараз же варто відзначити, що головними її цілями є регіональний мир і стабільність, галузеве взаємодія та інтегрування економік регіону. У цій організації ПАР виступає як лідер і лобіст інтересів Півдня Африки на міжнародній арені.

Основними напрямками зовнішньої політики ПАР в регіоні є:

- створення, зміцнення і вдосконалення регіональної системи колективної безпеки;
- збереження і зміцнення позицій країни в САДК;
- концентроване застосування активних політичних, економічних і дипломатичних зусиль в інтересах запобігання і врегулювання локальних і регіональних конфліктів.

ПАР грає дуже важливу роль в САДК, яке втратило політичну антиапартеїдну мотивацію, і будує тепер свою діяльність під гаслом «інтеграція через розвиток». ПАР вже давно підключилася до діяльності організації, ставши її повноправним членом. Уряд Південної Африки спрямовує свої зусилля, перш за все, на вирішення соціально-економічних проблем, розвиток регіональних економічних зв'язків і на сприяння економічному відновленню сусідніх країн, вирівнюванню рівнів економічного розвитку всіх членів Співтовариства. За словами Міністра міжнародних відносин та співробітництва ПАР Маїте Нкоана-Машабане «Південна Африка буде

активно сприяти реалізації такої політики в південній частині Африки, яка поєднує в собі торговельну інтеграцію, розвиток інфраструктури та координацію секторальної політики, що виправить дисбаланс в поточних торгових відносинах» [2]. ПАР є лідером інтеграційних процесів на Півдні Африки і вона визначає напрямки розвитку всього регіону.

У регіональній економіці ПАР лідирує оскільки «Південна Африка становить близько 60% від загального обсягу торгівлі САДК і близько 70% валового внутрішнього продукту САДК (ВВП). Вона також має найбільш розвинену і диверсифіковану виробничу базу» [2]. І «прямі інвестиції від ПАР в країнах САДК перевищує \$ 5,4 млрд до 2000 року» [2]. У Південній Африці позитивне сальдо торгового балансу з іншою частиною континенту: якщо в 1994 році воно становило 6.3 млрд. ЗАР (\$ 602 млн), то в 2011 році це було вже 40,86 млрд. ЗАР (\$ 3,9 млрд), а в 2012 році позитивне сальдо торгового балансу ПАР склало 47,35 млрд. ЗАР. Це зростання, в основному, був забезпечений за рахунок зростання експорту в Мозамбік, Замбію, Зімбабве і Демократичну Республіку Конго протягом останніх двадцяти років. Ці дані досить чітко демонструють, що Південна Африка є найбільш розвиненою і сильною економікою в САДК. Південна Африка може бути описана як економічний центр регіону, чийм найбільшим експортним ринком «є САДК» [3], тому не випадково, що ПАР приділяє велику увагу даному регіону, чим і викликана активна популяризація ПАР в країнах-членах Співтовариства шляхом широкої інформаційної кампанії в ЗМІ (в тому числі - телебаченні та Інтернет).

Яскравим прикладом поглиблення економічної взаємодії Південної Африки в регіоні є її зв'язок з Мозамбіком і Анголою. За останнє десятиліття ці дві країни стали основними для інвестицій з боку Південної Африки. За даними Центру сприяння інвестиціям Мозамбіку, більше 262 інвестиційних проектів Південної Африки були зареєстровані з 1985 року з накопиченої інвестиційною вартістю понад \$ 1330 млрд. Ангола вже 10-й за величиною імпортер з Південної Африки. Загальний обсяг даного

імпорту в грошовому еквіваленті склав 11.7 млрд. ЗАР в 2009 році, а за період з січня по серпень 2010 року - 11,1 млрд. ЗАР [3]. Південна Африка також грає важливу роль з точки зору того, що вона є стартовим майданчиком для іноземних інвестицій в іншій частині Африки.

Тут слід також відзначити, що зовнішня політика ПАР в регіоні сприяла:

- створенню нових робочих місць;
- модернізації існуючої, а також створення нової інфраструктури - в тому числі інвестиції в телекомунікації;
- технологічному розвитку за рахунок поставки висококваліфікованих кадрів;
- збільшення податкових надходжень, а також збільшення споживчого вибору в приймаючих країнах;
- створенню сприятливого бізнес-клімату в південноафриканських країнах.

З іншого боку, зовнішня політика ПАР в регіоні не завжди конструктивна по відношенню до інших південноафриканським країнам. Південноафриканські корпорації домінують і це призводить до монополії і гегемонії ПАР. Економічна і політична міць Південної Африки на Півдні континенту є незаперечною. Залежність САДК від Південної Африки може виявитися каменем спотикання, що і «було продемонстровано через єдиноначальної, домінуючий підхід Південної Африки, коли мова йде про укладення торгових угод, наприклад, з ЄС, а також її неготовність йти на компроміс щодо угоди про економічне партнерство (СЕП), які інші держави САДК підписують» [4]. Ці відносини є дуже чутливими для Південної Африки, оскільки вона повинна збалансувати свою роль в якості регіонального, континентального і глобального гравця. З цієї причини важливо відзначити, що в силу своєї економічної потужності ПАР має потенціал сприяти, або перешкоджати регіональній інтеграції тієї чи іншої країни на Півдні Африки. ПАР виявилася в скрутному становищі, намагаючись збалансувати свої внутрішні, регіональні, континентальні та глобальні інтереси - держава рухоме тим, що воно має відігравати провідну роль в САДК, особливо

за допомогою політичних інститутів. Ця роль поширюється на операції САДК через його місії з підтримання миру і комерційної дипломатії, яка позиціонує південноафриканські підприємства як домінуючих суб'єктів в регіональному економічному просторі. Цілий ряд організацій, з метою встановлення економічної справедливості, підняли наступні питання щодо проведення ПАР бізнесу в регіоні:

- експлуатація мінеральних ресурсів, наприклад, в Конго;
- порушення трудових прав з боку деяких південноафриканських кампаній;
- відновлення в деяких випадках апартеїдного відносин (зокрема, в гірничодобувній промисловості і сільського господарства);
- Кампанії ПАР не сприймають своїх партнерів з країн-імпортерів своїх товарів як рівних собі; особливо домінування ПАР проявляється в харчовій і роздрібній торгівлі [2, с. 8].

З 1948 по 1994 роки зовнішня політика Південної Африки була направлена на виправдання і захист «авторитарної політичної системи апартеїду» і з 1978 року уряд Південної Африки прийняло політику «тотальної стратегії», згідно з якою країна спробувала дестабілізувати регіон.

Проте, можна стверджувати, що регіональна політика ПАР на сучасному етапі була викладена в статті Нельсона Манделі, опублікованій в 1993 році, де він визначив основоположні принципи зовнішньої політики ПАР:

- питання прав людини, які займають центральне місце в міжнародних відносинах і розуміння того, що вони виходять за межі політичної, а охоплюють ще й економічну, соціальну і екологічну сфери суспільства;
- справедливе і міцне рішення проблем людства може прийти тільки через просування демократії в усьому світі;
- світ є метою, до якого всі країни повинні прагнути, і в разі розбіжностей, їх рішення має відбуватися ненасильницькими методами на міжнародному рівні, в тому числі шляхом ефективних механізмів контролю над озброєннями;
- проблеми та інтереси Африканського кон-

тиненту повинні бути відображені у виборі зовнішньої політики;

- економічний розвиток залежить від вирощування регіонального і міжнародного економічного співробітництва у взаємозалежному світі [5].

Стратегія ПАР в рамках САДК будується на трьох китах: відновлення, зміцнення і збереження політичної єдності та згуртованості в рамках САДК; поглиблення економічної інтеграції, і інтенсифікація розвитку регіональної інфраструктури. Південна Африка взяла на себе провідну роль в регіоні для вирішення багатьох соціально-економічних питань.

Висновки. Значне місце в сучасній доктрині міжнародних відносин ПАР зіграв Африканський Національний Конгрес (АНК), який, по-суті, заклав основу сучасної міжнародної політики ПАР, усунувши апартеїд. В результаті загальних виборів 1994 Президентом ПАР став лідер АНК Нельсон Мандела (Nelson Mandela).

Після ліквідації в 1994 році режиму апартеїду і виходу країни з міжнародної ізоляції, в контексті національних інтересів були визначені основні цілі і завдання нової зовнішньої політики, які до теперішнього моменту не зазнали істотних змін:

- забезпечення національних інтересів і безпеки держави за допомогою участі держави в міжнародних відносинах виходячи з нерозривності зв'язків між внутрішньої і зовнішньої політики держави;
- перетворення структур зовнішньої політики і безпеки ПАР, включаючи розвиток системи підготовки зовнішньополітичних кадрів для забезпечення державних пріоритетів в області зовнішньої політики;
- встановлення відносин з іншими державами, а також створення сприятливого іміджу ПАР в світі;
- розширення і диверсифікація торговельно-економічних відносин і залучення іноземних інвестицій;
- активний виступ на підтримку міжнародної спільноти до дотримання прав людини і демократії;
- сприяння міжнародній безпеці і стабіль-

ності (включаючи запобігання міжнародної злочинності і контроль над нею);

- підвищення пріоритету захисту інтересів і розвитку держав Африканського континенту

- зміцнення відносин між країнами, що розвиваються і розвиненими країнами.

Основними напрямками зовнішньої політики ПАР в регіоні є:

- створення, зміцнення і вдосконалення регіональної системи

- колективної безпеки;

- збереження і зміцнення позицій країни в САДК;

- концентроване застосування активних політичних, економічних і дипломатичних зусиль в інтересах запобігання і врегулювання локальних і регіональних конфліктів.

Повалення апартеїду, в свою чергу, спричинило за собою і світоглядні зміни у зовнішній політиці держави - основним пріоритетом тут стало мирне врегулювання конфліктів, а також захист прав людини, які активно реалізовувалися і через регіональні об'єднання, в яких активну і, часто провідну, роль займала ПАР. В рамках САДК роль ПАР будується на трьох китах: відновлення, зміцнення і збереження політичної єдності та згуртованості в

рамках САДК; поглиблення економічної інтеграції, і інтенсифікація розвитку регіональної інфраструктури.

Пріоритетними для ПАР є відносини з Південною Африкою, так як від їх характеру багато в чому залежить безпека країни, причому не тільки у військово-політичному плані. Необхідно, зокрема, рішення проблем, пов'язаних з припливом мігрантів з інших південноафриканських країн на територію ПАР. ПАР, як і інші країни регіону, бачить один з основних шляхів захисту своїх національних інтересів в умовах сучасного світу в посиленні регіональної інтеграції, взаємної підтримки і солідарності. Політичне керівництво ПАР вважає південноафриканський регіон головним і пріоритетним напрямком свого зовнішньополітичного курсу.

У сучасних умовах загострення протиріч глобалізації значення ПАР для країн Південної Африки зростає. Як країна з найбільшою економікою на континенті ПАР - це «локомотив» економіки Африки і ворота для інвестицій в країни регіону. Головною загрозою у претендентстві на лідерство в регіоні є лише дестабілізація політичної ситуації в ПАР.

Бібліографічні посилання/ References

1. Alden C., South Africa's «Quiet Diplomacy» and the crisis in Zimbabwe / C. Alden. *Caderons de Estudons Africanos*. 2002. С. 187-211.
2. Cleary S. Regional Integration and the Southern Africa Development Community. Retrived from: <https://www.princeton.edu/jpia/past-issues-1/1999/1.pdf>.
3. Department of International Relations and Cooperation: Republic of South Africa. South African Heads of Mission Abroad. Retrived from: http://www.dirco.gov.za/foreign/sa_abroad/hom.htm.
4. Draper P., Sheila Kiratu S., Samuel C., Anchor Countries as Drivers of Regional Economic Integration – Consequences for Regional and Global Governance, and for Developing Countries / P. Draper, S. Kiratu, C. Samuel. *The Role of South African FDI in Southern Africa*. Bonn, 2010. С. 25.
5. Lee R. South Africa and regional economic integration. Retrived from: <http://www.osisa.org/economic-justice/south-africa-and-regional-economic-integration>